

TRACTATUS II.

DE PECCATIS.

CAPUT PRIMUM

De peccato in genere.

1. *Quest. 1.* Quid est peccatum, & quænam condiciones requiruntur ad peccandum? R. 1. est transgressio legis, sive, ut ait Tole-tus, est voluntarius recessus a regula Divina. Nomine Divinæ regulæ intelligitur præceptum tam naturale, & humanum, quam Divinum; per recessum autem intelligitur actus, vel ejus omis-sio, qui non sit tantum voluntarium, sed etiam liber cum aliqua advertentia malitiæ. Hinc. resp. 2. ad peccatum tria omnino requiri. 1. ut sit vo-luntarium, id est, ut fiat a voluntate consentien-te. 2. ut sit liberum, hoc est, ut sit in potestate voluntatis illud agere, vel non agere. 3. ut ad-vertatur malitia; nam si nulla sit advertentia nullum est peccatum, deficiente sufficienti deli-berationis principio. Quod si advertentia non sit plena, ut evenit semidormientibus, vel alio di-stractis, non erit libertas perfecta, adeoque peccatum solum evadet veniale, licet aliqui ob-jectum sit graviter malum.
2. *Quest. 2.* Quænam advertentia sufficiat ad mortale peccatum? R. Multi, præsertim re-centiores contendunt, ad lethale peccatum mi-nimè requiri advertentiam actualem, sed satis

esse virtualem, & interpretativam, quæ in hoc consistit, quod homo teneatur, & possit mali-tiam actionis agnoscere, quamvis actualiter non advertat; alias, ut ajunt, essent immunes a cul-pa sceleratissimi homines, qui ab affectibus suis, & pravis consuetudinibus obcæcati plura, eaque gravissima mala patrant, nihil mali ani-madvertentes. Secunda vero sententia commu-nior affirmat requiri ad peccatum aliquam actua-lem advertentiam malitiæ, aut periculi illius, aut saltem obligationis illud advertendi; quam-vis necesse non sit, ut illa permaneat, quamdiu peccatum durat, sed maneat in virtute, ita ut cum advertentia sit actus inchoatus, vel saltem illius causa. Ita præter Suárezium, Vasquium, Salmanticensis docent Isambertus, Du-Val, Tos-tatus, & alii; quia nequit malitia imputari ad culpam, nisi præcedat aliqua ipsius cognitio, saltem confusa, & in causa, cum nihil volitum sit, nisi præcognitum.

3. Hæ duplex sententia facile conciliari pos-se videtur. Nam primo certum mihi est, non re-quiri ad mortale actualem, & expressam adver-tentiam malitiæ illius, cum plura mala perpetra-ri soleant, quorum ignorantia, vel inadvertentia sit aliquo modo voluntaria. Id quod evenire pot-est. 1. ob negligentiam investigandi veritatem, dum quis non vult iquirere id, quod eum retra-here posset a peccato, vel ut non impediatur li-bere operari, vel ob laborem vitandum in inqui-rendo; & sic ignorantia est a voluntate quodam-modo imperata, inquit D. Th. 1. 2. q. 76. a. 3. 2. modo est voluntaria ob passionem, quam

quis vult deliberate sequi, & saltem confuse prævidet effectus pravos, qui exinde oriri possunt, ac solent. D. Th. 1. 2. q. 6. a. 8.

4. Tertio est voluntaria ratione pravi habitus, ut ibidem docet S. Doctor, & tunc pravæ actiones, ex illo provenientes, sunt voluntariæ, vel in sua causa, cum in principio prava consuetudo voluntarie contrahitur; vel potius, ut animadvertit Antoine, quia peccata hominis malo habitu irretiti secum ferunt aliquam cognitionem malitiæ, etsi minus expeditam, sed sufficientem ad reddendos actus deliberatos, & mortales. Sed quoniam ipsi parvi faciunt peccatum, hinc evenit non remanere in eorum memoria vestigium cognitionis, quam habuerunt de peccato, ut accidit in iis quoque, qui passione obcæcati operantur. Denique ignorantia fit voluntaria, si homo in agendo advertenter negligat considerare quantum opus est ad cognoscendum peccatum, sed vult præcipitanter operari. S. Anton. & D. Th. ibidem.

5. Contra vero, si ignorantia nullo ex his modis sit voluntaria, nec præcedat in operante aliqua advertentia malitiæ, neque directa, neque indirecta, nec in se, nec in causa, non potest in peccatum imputari. Ratio autem est, quia ut aliqui effectus causæ tribuantur, oportet præcedere saltem in principio cognitionem aliquam actualem, & expressam malitiæ objecti. Cogitio enim, & advertentia interpretativa, ut ajunt Salmant. fundatur super aliquam advertentiam expressam, sicut voluntarium indirectum super voluntarium directum. Præterea, advertentia in-

terpretativa supponit obligationem, & potentiam advertendi; deficiente autem omni advertentia expressa, nec potentia ulla est, nec ulla obligatio, cum nulla obligatio liget, nisi cognoscatur.

6. Atque hæc doctrina communis est apud auctores, non solum probabilitas, sed etiam antiprobabilitas, ut Saint Beure, Doctorem Sorbonicum, Cardinalem Gotti, Wiganium, & alios. Quibus favet S. Antoninus, qui ad peccatum mortale in delectatione morosa requirit non solum deliberationem, sed etiam animadversionem periculi. Ait enim p. 2. tit. 5. c. 5. in fine: *aut ergo manet talis complacentia post sufficientem deliberationem, & animadversionem periculi, & tunc est mortale.* De cetero nullo modo probari potest opinio eorum (si forte adsint) qui dicant, operanti adversum leges adscribendos esse errores omnes, quos committit, etiamsi nulla unquam advertentia præcesserit nec in se, nec in causa, saltem in confuso, modo ipse habuerit advertentiam interpretativam, quæ posita est in eo, quod quis potuerit, & debuerit malitiam advertere, potentia scilicet physica, & remota.

7. Hæc quidem opinio, si ita explicetur, omnino debet improbari, ne reos faciamus homines gravissimorum delictorum, quorum nec cognitionem, nec suspicionem habuerunt. Dices. saltem habere potuerunt, & vero debuerunt: R. id verum esse de potentia physica, & remota, quæ tamen non sufficit ad peccatum, sed requiritur potentia moralis, & proxima, quæ ne-

quit stare sine cognitione actionis malæ, qua mala est. Audiatur Card. Gotti. 2. Tract. 4. de Vitiis q. 1. dub. 4. Dico 2. ad peccatum mortale sufficere advertentiam implicitam, seu virtuales malitiæ actionis, vel ejus periculi. Et enim eo ipso, quod quis dubitat, aut suspicatur de malitia suæ actionis, vel malitiæ periculo, & tamen rei veritatem inquirere negligens actionem ponit, censetur interpretative & ipsam malitiam velle. Requiritur ergo ad peccatum aliqua advertentia, saltem in confuso malitiæ, qualem habent, ii, qui in causa malum agnoscunt, vel ejus periculum suspiciantur, vel saltem obligationem, veritatem investigandi.

8. *Quæst. 3.* Qualis consensus requiritur ad mortale? R. cum omne peccatum voluntate committatur, ut docent omnes cum S. Aug. & Th. 1. 2. q. 74. ar. 1. ad peccatum mortale requiri perfectum consensum, seu plenam deliberationem voluntatis. Ita DD. omnes cum S. Th. S. Antonino, & aliis: quia motus nostri eatenus sunt culpabiles, quatenus sunt voluntarii, nec aliter voluntati sunt, nisi quatenus sunt deliberati: ad plenam ergo culpam, & consummatam, quale mortale peccatum est, requiritur plena, & perfecta deliberatio voluntatis: *Potest quod est mortale, esse veniale propter imperfectionem actus, quia non plene pertingit ad perfectionem actus mortalis, cum non sit deliberatus, sed subitus, inquit D. Th. 1. 2. q. 88. a. 6.* Imo concupiscentiæ motus ne veniale quidem esse peccatum, si sint omnino indeliberati, & repugnet voluntas, docet Trid. Ses. 5. de pec. Originali.

9. *Quæst. 4.* An graviter peccet qui solum negative se habet, & positive non resistit motui appetitus sensitivi circa objectum, sub mortali prohibito? R. cum communi sententia, cessante periculo consensus, solum esse veniale motibus illicitis positive non resistere. Quod videtur consonum doctrinæ D. Th. dicentis 2. 2. q. 74. a. 4. *peccatum mortale non potest esse in sensualitate, sed in ratione;* ubi ergo voluntas non consentit, nec proximum est consentiendi periculum, non potest esse culpa gravis; alias teneremur sub gravi ad coercendos positive motus omnes inordinatos, adeoque ad impossibile morale, ut Cajetanus animadvertit. R. 2. cum adest periculum proximum consensus, gravis est obligatio positive resistendi, cum quisque debeat efficaciter procurare, ne motus inordinatus trahat ad se consensum voluntatis. Unde supervenienti delectationi veneræ sub gravi tenemur resistere, & quidem positive, sive perpiam, & sanctam meditationem, sive per orationem ad Deum, aut B. Virginem, aliosve Sanctos, sive per actum amoris Dei; vel saltem per actum simplicis displicentiæ, aut animum ad alia divertendo, cum hoc etiam sit positive resistere, ut notant Tournelyus, & alii. Imo & sæpe tutius est eos contemnere cum firmo proposito nunquam consentiendi.

10. *Quæst. 5.* Quo pacto committitur peccatum omissionis? R. grave peccatum omissionis committitur, quoties omittitur aliquid sub gravi præceptum, sed per actum positivum voluntatis, ut cum S. Th. docetur ab AA. No-
Tom. II.

tandum tamen est, 1. actus omissionem comitantes, ut ludere, edere, & cet. dum relinquitur Sacrum, non esse peccaminosos, nisi sint causa omissionis, puta, cum lusus est causa, ut Missa non audiatur. Tunc autem actus influentes eandem malitiam omissionis induunt, non diversam: quare sufficit confiteri tantum omissionem Sacri. Quod si actio, quæ est causa omissionis, sit etiam grave peccatum, ut si quis omittat Sacrum ob furandum, debet confiteri utrumque peccatum, furti scilicet, & omissionis Sacri, sed furtum potest exprimi seorsim ac omissione Sacri, cum non mutet speciem peccati circa Sacri auditionem.

11. Nota 2. Peccatum omissionis incipit imputari a tempore, quo advertenter ponitur illius causa. Imo ipsa ommissio voluntaria in causa imputatur ad peccatum, etiam si postea effectus non sequatur. Unde sese inebrians, prævidens postea se ommissurum Sacrum, tenetur confiteri tum ebrietatem, tum Sacri omissionem. Verum si voluntas ante effectum secutum retrahatur, valde probabiliter a multis docetur, opus non esse confiteri effectum, sed illius causam.

12. *Quæst. 6.* An peccatum veniale sit contra legem Divinam? Negare videtur S. Th. 1. 2. q. 88. art. 1. ad 1. dicens, *non esse contra, sed præter legem, quia non observat modum rationis, quem lex intendit.* Affirmant tamen Estius, Sotus, & Vazquez, quia peccatum veniale revera est a Deo prohibitum, ut Eccl. c. 7. *Noli velle mentiri.* Matth. 5. *Non jurare omnino.* Nec id negatur ab Ang. Doctore, qui, ut explicant

Salmant. distinguit substantiam legis, & modum legis, aitque, veniale quidem peccatum non adversari legis substantiæ, sed ipsius modo; qui tamen modus, cum rectæ rationi contrarius sit, etiam a lege prohibetur.

13. Nota, damnatam esse ab Alex. VIII. propositionem dicentem: *quod in eo, qui vel Deum ignorat, vel de Deo actu non cogitat, sit grave peccatum, sed non sit offensa Dei, neque peccatum mortale, dissolvens amicitiam Dei, neque æterna pœna dignum.* Quæ doctrina admittens peccatum philosophicum, a Theologico distinctum merito damnatur; quia nemo potest agnoscere opus suum adversari rectæ rationi, quin simul saltem confuse agnoscat illud esse contrarium Deo, ut supremo auctori naturæ rationalis.

CAPUT II.

De peccatis desiderii, & delectationis.

14 *Quæst. 1.* Quale peccatum sit desiderium mali operis? R. desiderium, hoc est, intentio, propositum, vel voluntas perpetrandi operis mali est peccatum ejusdem speciei, & malitiæ ejusdem, ac sit opus, in quod fertur. Constat ex Matt. 5. *qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mechatus est in corde suo.* Ratio autem est, quia actus interior sumit bonitatem suam, vel malitiam ab objecto. Hinc desiderium, licet inefficax, furandi rem gravem, occidendi, & fornicandi, est grave peccatum; desiderium vero levis nocendi proximo, non est nisi veniale.

15 *Quest. 2.* An, & quale sit peccatum desiderium conditionatum rei vetitæ? R. 1. non est peccatum, saltem mortale, concupiscere rem prohibitam sub conditione, quæ tollat vel totam, vel saltem gravem malitiam objecti. Ratio est, quia consensus ille non est graviter inordinatus nec in se, nec in objecto, a quo omnis malitia per conditionem excluditur. Hinc in vetitis jure positivo non peccat graviter desiderans, v. g. carnes edere in quadragesima, nisi Ecclesia prohiberet. Atque etiam in prohibitis jure naturali, si conditio fertur in objectum sub statu, quo licitum est, v. g. si Deus permetteret, Titio pecuniam auferrem; nisi essem Sacerdos, uxorem ducerem, quod tamen desiderium raro caret veniali culpa, utpote otiosum, nec carens omni periculo.

16. R. 2. Grave peccatum est desiderare conditionate malum aliquod grave, quando conditio non aufert gravem malitiam objecti. Ita evenit in iis rebus jure naturæ prohibitis, in quibus malitia nequit separari ab objecto: ut desiderare, v. g. peccare, si non esset infernus, occidere inimicum, si ferret occasio; fornicari, si non esset peccatum, & similia, quæ sunt intrinsecus mala, & nunquam a peccato sunt immunia. Quamquam multi probabiliter excusant eos, qui hæc habent desideria conditionata mali impossibilibus, quando illud efficaciter non optant, nec vere desiderant, sed solum naturalem propensionem ostendunt. Intellige, nisi aliunde sit periculum consensus, aut pravæ complacentiæ.

17. *Quest. 3.* Quando peccatum sit delec-

tari de re mala? R. certum est delectationem omnem deliberatam, seu morosam de objecto graviter malo; esse grave peccatum. Ita omnes, quia rectæ rationi repugnat, ut quis gratum habeat id quod Deo, & rationi contrarium est. Hinc Proverb. 2. dicitur: *qui letantur, cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis.* Et Sap. 4. *Perversæ cogitationes a Deo.* Hinc graviter peccat contra justitiam, qui delectatur de furto, aut homicidio, a se, vel ab aliis patrato, contra castitatem, qui delectatur, vel sibi complacet de objecto turpi, etiamsi non habeat desiderium illud exequendi. Explicanda autem est in confessione circumstantia objecti complacentiæ, v. g. an fuerit de copula cum nupta, vel cum libera, ejusdem, vel diversi sexus, cet. Delectatio enim contrahit malitiam objecti, in quo voluntas, veluti præsentem delectatur. Item, an persona, quæ delectatur, sit voto castitatis obstricta, cet. Quamquam aliqui sentiant non committi adulterium ab eo, qui sibi complacet de nupta, modo non sit desiderium habendi cum ea copulam, aut gaudium de copula prius habita. Sed contraria sententia mihi magis arridet, eo quod nunquam in praxi desit periculum proximum concupiscendi nuptam, ut opportune Hoffman animadvertit.

18. *Quest. 4.* An sit peccatum delectatio de cogitatione objecti mali? R. hæc nullum erit peccatum, si adsit justa causa cogitandi, v. g. studii, medicinæ, consilii, cet. modo non sit periculum consensus, vel delectationis circa objectum ipsum. Erit autem veniale peccatum, si

fiat ex curiositate, vel alio fine vano, & inutuli. Potest autem esse graviter mala, si adsit periculum proximum consensus. S. Th. 1. 2. q. 74. art. 8. dicens: *Si igitur aliquis de fornicatione cogitans, potest delectari de ipsa cogitatione, vel de ipsa fornicatione cogitata. Delectatio de cogitatione fornicationis (sicut cum vult, quis de ea predicare, vel disputare) non est de genere peccati mortalis, sed quandoque est veniale, quandoque nullum.*

19. *Quæst. 5. An liceat delectatio de modo malæ operationis, aut de effectu bono ex ea proveniente?* R. 1. non est per se malum gaudere de modo insolito, vel artificioso malæ operationis. Quis enim vitio vertat ridentes de modo incedendi in ebrio, & temulento, de artificio furantium, cet. Potest autem esse malum, si modus ipse malus sit, aut sit periculum gaudendi de ipso objecto pravo, vel denique aliqua intercedat affectio inordinata. R. 2. licitum est gaudere de effectu bono, secuto ex opere malo, quia delectatio non fertur in objectum malum. Sic Ecclesia gaudet de redemptione per Christum secuta ex peccato Adami: *O felix culpa*, cet.

20. *Quamvis autem peccatum non sit gaudere de effectu bono, qui oriatur ex causa non bona; nunquam tamen licet gaudere de opere objective malo ob bonum effectum inde exortum; hoc enim esset delectari de ipso opere malo.* Unde ab Innoc. XI. damnata est hæc propositio: *licitum est filio gaudere de parricidio parentis, a se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas.* An autem,

& quando liceat gaudere de malo proximi ob bonum illius, vel alterius, diximus Tom. 1. lib. 2. Tract. 3. de præc. Charitatis. c. 3.

CAPUT III.

De distinctione peccatorum.

21. *Quæst. 1. Unde petenda est specifica peccatorum distinctio?* R. cum sententia communi, ex duplici radice. 1. ex oppositione ad diversas virtutes. 2. ex diversa difformitate contra eandem virtutem, prout accidit in perjuro, & violatione voti, sive blasphemia; licet enim hæc peccata sint contra eandem virtutem, specie tamen sunt diversa. Quoad hanc secundam radicem conveniunt Doctores. Quod attinet ad primam, quæstio magna est inter S. Thomam, & Scotum, an distinctio specifica desumenda sit proxime ab objectis diversis peccatorum, vel a diversis virtutibus, quibus peccata opponuntur. S. Thomas affirmat eam proxime oriri ex diversitate objectorum. Sic 1. 2. q. 72. ar. 1. Scotus vero, cui non pauci adsentiuntur, eam proxime desumit ex diversis virtutibus, quibus opponuntur peccata. Utraque sententia est probabilis, & fere in idem recidit. Ex utroque enim capite oriri potest distinctio specifica peccatorum, si aut diversis virtutibus opponantur, ut accidit in peccatis commissionis; aut diversum habeant objectum, ut in peccatis omissionis. Ita Roncaglia Tract. 20. de peccatis, c. 2. q. 1.

22. Nota vero, diversa præcepta non inducere distinctionem specificam peccatorum, quan-

do præcepta solum distinguuntur ex parte Legislatorum, ut in furto, quod divina, & humana lege prohibetur. Secus vero si præcepta sint distincta ex parte motivi prohibendi, quia tunc diversæ virtutes læduntur. Sic qui voto obstrictus ad jejunium, illud frangit in Quadragesima, duas lædit virtutes, scilicet temperantiam, ex qua oritur Ecclesiæ præceptum, & Religionem, unde exoritur voti obligatio. Sic qui occidit Sacerdotem non solum peccat contra iustitiam, sed etiam contra Religionem, ex cuius motivo Ecclesia vetat Sacerdotes læsionem.

23. Hinc fieri potest, ut peccatum ex objecto minus grave, evadat gravius ex adjunctis, sive circumstantiis, ut contra Durandum affirmant S. Thom. Suarius, Azor, & alii; quia etsi ut plurimum gravius peccatum sit, quod perfectiori virtuti opponitur, ut docet S. Th. 1. 2. q. 73. a. 4., attamen nihil prohibet, quominus peccatum specie inferius, sin minus physice, saltem moraliter excedat malitiam peccati superioris. Hinc sodomia, & bestialitas sunt graviora peccata, quam perjurium, teste S. Th. 2. 2. q. 144. ar. 2.

24. *Quæst. 2.* Unde petenda sit numérica distinctio peccatorum? R. ex duabus radicibus, nempe ex diversis objectis, non tantum physice, sed moraliter distinctis; & ex morali actuum interruptione. Quod ad primam radicem attinet, gravis est quæstio inter Doctores, an in una tantum actione peccata multiplicentur ex diversitate objectorum totalium. Negant Navarrus, Suarez, Anacletus, Layman, & alii, qui docent unum numero peccatum committi ab eo, qui

pluribus personis detrahit, aut plures occidit; quia etsi objecta sint physice distincta, formaliter tamen sunt unum objectum morale, quatenus in uno actu conjunguntur. Fatentur isti tamen, gravius esse peccatum pluribus, quam uni detrahere, decem, quam unum occidere, adeoque id esse in confessione explicandum, cum licet unum sit peccatum, decem tamen peccatis æquivalcat, ut notat Suarez de Pœn. d. 22. S. 5.

Alii vero communius, & ut puto verius sentiunt, diversa objecta totalia diversa numero peccata constituere. Nam sicut unus actus, respiciens plura objecta specie diversa, includit plura specie peccata distincta, ita actus respiciens plura objecta numero distincta, includit plura numero distincta peccata. Sed ad proximum parum refert, utrum ea plura numero peccata dicantur, an unum pluribus æquivalens, & in Confessione explicandum. Quæstiones varias, quæ ex hoc capite oriri possunt, vide apud auctorem.

25. Quod ad secundam radicem attinet, quæ in morali actuum interruptione consistit, sit *Quæst. 3.* Quando nam actus moraliter interrumpantur? R. 1. actus mere internos, qui in solo corde consistunt, ut sunt odia, hæreses, desideria, & delectationes turpes, cet. statim ac multiplicantur, moraliter interrumpi, ita ut tot sint peccata cordis, quot sint actus voluntatis, illis consentientis. Ratio est, quia tales sunt illi actus interni, ut unus ab alio non dependeat, proindeque nequeant moraliter continuari. Ita Suarez, Vazquez, Salmant. aliique contra Canum, Lugo, & alios, censentes non interrumpi

nisi per contrariam voluntatem, aut tempus longe diuturnum. Itaque explicare debet Pœnitens, si possit, quoties voluntate consenserit; aut si id sine magna difficultate nequit, quantum temporis in prava voluntate duraverit.

26. R. 2. Actus interni, qui solo corde non perficiuntur, sed exterius ore, aut opere consummantur, moraliter censentur interrumpi. 1. per retractionem voluntatis. 2. per liberam cessationem, sive voluntariam, sive involuntariam, ut per somnum, distractionem, cet. quæ diuturna sit, quæque ad continuationem actus nova indigeat determinatione voluntatis. Hic tamen est notandum, actus voluntatis, qui ex primo proposito procedunt, & moraliter permanent in aliquo effectu, qui deservit ad consummandum peccatum externum, non nisi unum constituere peccatum, quantumcumque duret prava voluntas. Sic qui statuit hominem occidere, & in hunc finem arma parat, viam arripit, & inimicum occidit, unum tantum peccatum committit, licet per dies aliquos illum quæsierit. Rationem dat S. Th. in 2. dist. 42. q. 2. ar. 1. quia omnes hi actus non habent rationem peccati, nisi secundum quod per unam voluntatem in perversum finem ordinantur.

27. Quod ad externos actus pertinet, servanda est hæc regula. Actus externi moraliter interrumpuntur, quando unusquisque in se completus est, nec subordinatur ad consummationem unius operis, seu finis. Hinc qui tactus, vel oscula impudica habuerit sine animo copulæ, plura peccata committit, etsi postea copula sub-

sequatur. Idem dicit Suarez de tactibus, & osculis, quæ copulam statim subsequuntur, licet alii cum Navarro censeant, unum tantum esse peccatum, si adeo, proxima sint, ut censi possint copulæ complementum. Addendum hic etiam cum La-Croix, eum, qui ex animo furandi centum aureos, centenis vicibus moraliter interruptis eos subripiat, centum perpetrare peccata cum singulæ actiones habeant in se malitiam consummatam, Tria etiam sacrilegia committit. Sacerdos, in die Nativitatis tres Missas celebrans in peccato mortali. Vide alia apud auctorem.

CAPUT IV.

De peccato mortali, & veniali.

28. Quæst. 1. Quid mortale sit, quid veniale, & quomodo inter se differant? R. peccatum mortale est gravis transgressio Divinæ legis, quæ privat hominem gratia sanctificante, & amicitia Dei, illumque reddit dignum æterna pœna. Veniale est levis transgressio legis Dei, minuens fervorem charitatis, & reddens hominem dignum pœna temporali, licet non tollat Dei amicitiam, nec æternam pœnam mereatur. Atque hinc patet inter utrumque discrimen. Nam mortale ex genere suo est contemptus Dei, saltem virtualis, & interpretativus, & aversio a Deo, tanquam a fine ultimo, & conversio ad Creaturam, ipsam practice preferendo Dei amicitia, adeoque meretur odium Dei, & æternum supplicium. Quæ omnia non conveniunt veniali peccato, quod solum est levis offensa Dei, adeoque non privat Dei